Trzecia Europa. Polska myśl federalistyczna w Stanach Zjednoczonych 1940–1971

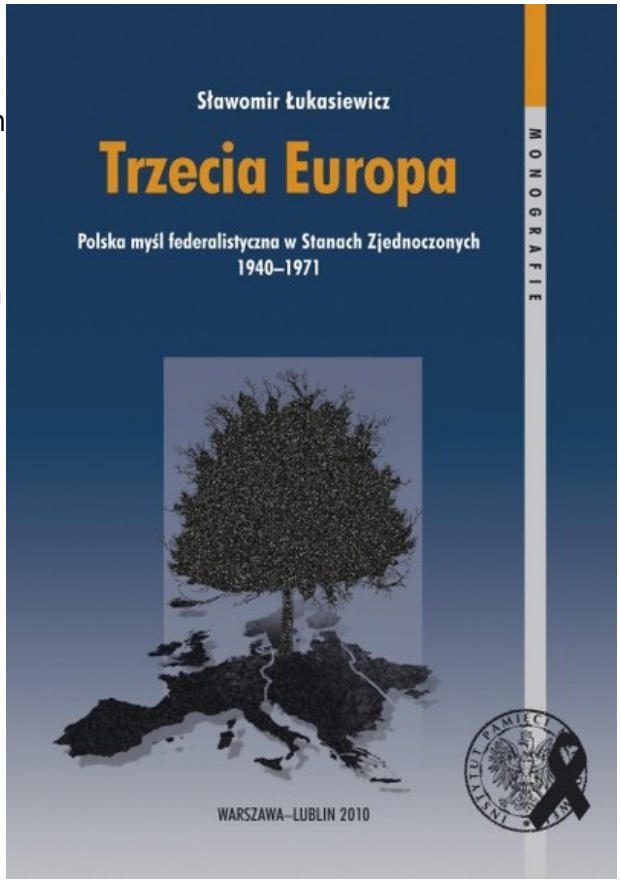

Sławomir Łukasiewicz, Trzecia Europa. Polska myśl federalistyczna w Stanach Zjednoczonych 1940–1971, Warszawa–Lublin 2010, 440 s. + 16 s. wkł. zdj., (Seria „Monografie", t. 65)

„Trzecia Europa" to wydobyta z zapomnienia opowieść o politycznej aktywności i myśli polskiego wychodźstwa wojennego i polskiej powojennej emigracji politycznej w Stanach Zjednoczonych. Symboliczne cezury wyznaczają daty istnienia pism „New Europe" (1940–1945) i „The Central European Federalist" (1953–1971), na łamach których dyskutowano o kształcie federacji środkowo-wschodnioeuropejskiej, widzianej jako część przyszłej Unii Europejskiej. Brali w tej dyskusji udział dyplomaci, politycy, intelektualiści i poeci – postaci tej miary co Oskar Halecki czy Kazimierz Wierzyński. Przez trzy dekady było to możliwe dzięki gościnności Stanów Zjednoczonych, które – nie zawsze oficjalnie – dawały tym dowód, że równie mocno jak rzesza emigrantów popierają ideę zjednoczonej i wolnej Europy. Autor książki w trakcie wieloletniej kwerendy zgromadził ogromny i bardzo różnorodny materiał źródłowy (relacje, listy, archiwalia etc.), dokumentując wpływ polskich emigrantów na politykę amerykańską i opisując projekty przygotowywane z nadzieją, że uda się je wprowadzić w życie.

SPIS TREŚCI

Wstęp

Idee i emigracja
Pogranicze myśli politycznej i historycznej
Źródła i literatura

1. Działalność polityczna federalistów polskich w Stanach Zjednoczonych

II wojna światowa: czekając na powrót do kraju

- Projekty rządowe
- 1940 rok: fala uchodźców polskich w Ameryce
- Amerykanie planują pokój
- Nowa Europa
- Rada Planowania Europy Środkowej i Wschodniej
- Echa sowieckiego sprzeciwu
- Hasło federacji w polityce propagandowej rządu
- Nowojorska Paneuropa
- Polonia w polityce rządu

Po II wojnie: emigracja polityczna

- Amerykanie i (środkowo)europejski federalizm
  - United and Free Europe
  - Komitety i przedstawicielstwa
  - *Liberation – federation*
- Międzynarodowa Unia Chłopska
- Chrześcijańsko-Demokratyczna Unia Europy Środkowej
- ACEN, czyli Zgromadzenie Europejskich Narodów Ujarzmionych
- Inne międzynarodówki
- Związek Polskich Federalistów w Stanach Zjednoczonych
- Media i federalizm
- Badania nad federalizmem i ich instytucjonalizacja
- New York, New York

2. Myśl polityczna

Krąg „New Europe”

- Anatol Mühlstein
- Roman Michałowski
- Feliks Gross
  - Gross i Malinowski
  - Na skrzyżowaniu kontynentów

ZPF i renesans współpracy polsko-czechosłowackiej
Środkowoeuropejski „The Federalist”
Przesłanki gospodarcze federacji – koncepcje Jana Wszelakiego
Federaliści w Chicago
Stronnictwa polityczne w USA wobec federalizmu
Ludowcy
Chadecy
PRW „NiD”
Jerzy Lerski i federalizm oddolny
Piłsudczycy
Federalizm poetów

3. Historycy wobec federalizmu

Oskar Halecki. Historiozofia i federalizm
„Europa Środkowo-Wschodnia”
Piotr Stefan Wandycz. Na styku teorii politycznej i historiografii
Konfederacja polsko-czechosłowacka
Zjednoczona Europa
Marian Kamil Dziewanowski
Federalizm Czartoryskiego
Federalizm Piłsudskiego
Wiktor Sukiennicki – prawo i historia
O historykach i politycznym zaangażowaniu

Zakończenie
Summary
Wykaz skrótów
Bibliografia
Indeks

Gdzie kupić publikacje: